

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Onder de zon (4)

Werp uw brood uit op het water, toch zult gij het vinden na vele dagen. Verdeel het in zevenen, ja, in achten, toch weet gij niet welk kwaad er op aarde zijn zal. Als de wolken met regen gevuld zijn, gieten zij dien uit over de aarde; en als een boom valt, zuidwaarts of noordwaarts, ter plaatse waar de boom valt, daar blijft hij liggen. Wie steeds op de wind let, zal niet zaaien, en wie steeds naar de wolken ziet, zal niet maaien.

Zoals gij de weg van de wind evenmin kent als het gebeente in de schoot van een zwangere vrouw, zomin kent gij het werk van God, die alles maakt.

Zaai uw zaad in de morgen en laat uw hand tegen de avond niet rusten, want gij weet niet, of het ene gelukken zal of het andere, dan wel of beiden tezamen goed zullen zijn.

Prediker 11 : 1-6 (naar de vertaling NBG met kleine wijzigingen in vs 1, 2 en 6)

Het gevaar dat wij bij het lezen van het boek Prediker een verkeerde weg inslaan is het grootst, telkens als Prediker ons op God wijst, en dat doet hij herhaaldelijk.

Nu moeten wij de gevolgen van dat er-naast-zitten niet voor al te rampzalig houden. De exegeze van de bijbel is niet alléén-zaligmakend, zoals men ons tegenwoordig wel wil laten geloven. Wel zaligmakend is dat woord van Paulus, waarin hij zegt dat de schriften wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus (2 Tim. 3 vs 15). Dat maakt de goede exegeze niet overbodig, maar het geloof blijkt zo af en toe in staat, de schadelijke gevolgen van tekortschietende uitleg te elimineren.

Ik beweer daar nog al wat en ik geef haastig twee illustraties. Juist met het oog op het boek Prediker. Er zijn een paar boeken in mijn bezit die telkens weer alle opruimingswoede overleven. In de eerste plaats twee bundeltjes van dr A. A. v. Ruler, 'Dwaasheden in dit leven'. Morgenwijdningen, die zijn gehouden voor de AVRO-microfoon. Bij de AVRO zat je in die uren waarlijk goed! Boekjes met een enorme schat aan wijsheid, bovendien geestig hier en daar, sprankelend en diep godvrezend.

DOOR J. KRANENBURG ROLDE

Toch deel ik op allerlei plaatsen niet de exegeze van de toch zeer geleerde schrijver. Ten diepste ligt de grote waarde van deze bundels niet in de perfectheid van de uitleg, maar in het geloof dat hier zo duidelijk richtinggevend is.

Het tweede voorbeeld is een boek, dat in onze kring bekendheid geniet: dr K. J. Popma, 'Heersende te Jeruzalem'. Een poging om het boek Prediker te lezen als het verslag van een dialoog. Ik stem niet in met dit uitlegkundig uitgangspunt, maar weer blijkt de waarde van het boek niet verloren te gaan door de m.i. onjuiste exegeze. Ook hier wint het geloof het en het boek dankt het behoud van een plaatsje in mijn kast aan de schat aan wijsheid die er in opgeslagen is.

Zo troost ik ook mijzelf een beetje. Ik las in enkele preken van jaren geleden en ontdekte dat ik toch verder was gekomen als ik mij konsekwenter had ge-

houden aan de sleutel die ik bij het schrijven van deze stukjes probeer te hanteren. Toch betreur ik niet die preken van destijds. Wie er bij geleefd heeft en zijn weg bij heeft gekozen zal toch niet beschaamd zijn uitgekomen. Het woord van God blijkt niet geboeid, ook niet door de beperkte bekwaamheid van de exegeet. Overigens leze niemand hierin een aanmoediging om het bij de exegeze van de bijbel niet te nauw te nemen.

Ook in die oude preken ontdekte ik dat ik de neiging had, een verkeerde weg in te slaan zodra Prediker God ter sprake brengt. Wij hebben dan de neiging, het woord God te vullen met alles wat wij vanuit de bijbel weten omtrent de God van Israël, de God en Vader van onze Here Jezus Christus, maar ik meen dat dat nu juist niet de bedoeling is. Let er eens op dat Prediker nergens de naam van Israëls God noemt en ook overigens zich in zijn geschrift niet laat kennen als een gelovige Israëliet. Zelfs als hij over de kultus spreekt (4 vs 17) kiest hij woorden, waaraan hij niet als Israëliet te herkennen is. Wel rekent hij er op dat wij al lezend niet vergeten dat hij een wijze is, die de Here vreest (ik kies nu bewust de naam van Israëls God). Vergeet nooit zijn verwijzing naar de vrome en wijze Salomo, die toch ook de bedoeling heeft dat Prediker zich laat kennen als een gelovig man. Maar in zijn onderzoek blijft hij tot in de uiterste konsekventie een man, die leeft bij wat je onder de zon ziet en hoort, ook als hij over God spreekt.

Prediker zegt van de gang van zaken op aarde zulke trieste dingen, dat wij ons min of meer gerust voelen als hij ons bij God brengt. Dan voelen we ons meer op ons gemak onder zijn leiding. Maar goed lezend is juist wat hij over God weet te zeggen zo ontzettend triest.

Lees eens mee in dit hoofdstuk. Prediker wijst er opnieuw op dat

Inhoud

- 57 Ds J. Kranenburg,
Onder de zon (4)
- 58 Drs H. de Jong,
De postchristelijke overheid (2 - slot)
- 59 M. de Jonge,
Zending in Zuid-Afrika -
De Doppekerken (3)
- 60 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 61 D. W. L. Milo,
Ligt Jacobs steen in London? (1)
- 62 Boekbesprekingen
- 62 K. Holwerda,
Bijbellied

je onder de zon nergens van op aan kunt. 'Werp je brood eens uit op het water', zegt hij. Maar Luther vertaalde al: 'Laat uw graan over het water varen' en aannemelijk is inderdaad dat Prediker hier het oog heeft op de meest riskante onderneming van zijn dagen: de scheepvaart, de handelsvaart met name. Een zaak voor waaghalzen en spekulant, maar Prediker zegt: Doe er eens aan mee! Iedereen verklaart je voor gek, maar je zult zien vroeg of laat komt er wat uit. Daar staat echter tegenover - zo gek zit het leven in elkaar: wees nu eens overbezorgd en angstig en probeer alle risico te vermijden. Verdeel je vermogen in zevenen of achten. Toch blijft de kans dat je alles verspeelt, want je weet nooit welk kwaad er op aarde zal zijn. Die gedachte werkt Prediker nu in kleurige beelden in deze perikoop verder uit. Het komt er allemaal op neer dat het leven een riskante zaak is en dat je nooit kunt weten waar je goed aan doet. Deze bewering doet de wijsheid van Predikers dagen al op haar fundamenteen schudden, want die meende door een sluitend systeem het leven veilig te kunnen stellen. Juiste daden op de juiste tijd!

En nu brengt Prediker midden in dit hoofdstuk ineens God ter sprake. Is God nu het betrouwbare punt midden in alle onzekerheid en onbetrouwbaarheid? Nee, juist niet. God is eerder het toppunt van alle riskante zaken. 'Zoals ge de weg van de wind evenmin kent als het gebeente in de schoot van de zwangere vrouw, zomin kent gij het werk van God, die alles gemaakt heeft'.

God is in deze gedachtengang net zo onbetrouwbaar als het weer. Je weet met Hem nooit waar je aan toe bent. Wat het leven onder de zon zo riskant maakt is juist God, die alles gemaakt heeft. Het is niet voor het eerst dat Prediker zo over God spreekt. Een paar keer eerder in zijn boek heeft hij God en lot eigenlijk over één kam geschooren.

Wij doen Prediker geen onrecht wanneer wij protesteren tegen dit beeld van God. Het is ook niet zijn bedoeling, een godsbeeld bij ons aan te prijzen. Het is integendeel zijn bedoeling een godsbeeld af te breken. Elk godsbeeld af te breken dat de mens zichzelf bouwt met behulp van zijn wijsheid. Wie onder de zon God zoekt, met behulp van eigen denken komt uit bij een God, die de hoogst denkbare vorm van onzekerheid, onbetrouwbaarheid betekent.

De weg die Prediker met ons gaat: een konsekwent volgehouden rondblik onder de zon is misschien de meest effectieve weg om er ons van te weerhouden, God ergens anders te zoeken dan daar, waar Hij zich van boven de zon, vanuit de hemel openbaart, in zijn Woord, in zijn Zoon. In een leven dat vol van riskante zaken is hebben we dan een volstrekt betrouwbaar punt gevonden. We worden met het gezicht in de richting van de waarheid gezet, meer niet. We hebben een weg voor ons. We zien niet zo ver; alleen onze eerstvolgende voetstap wordt bijgelicht, maar er is ons wel gezegd, waar de weg op uitloopt.

De mensheid van nu is vergeleken met een gezelschap dat onderweg is met een touringcar. Iemand heeft de luiken naar boven dichtgedaan. Er is alleen uitweg naar opzij. De mensen kunnen alleen 'onder de zon' kijken. Wie wil weten wat ze daar zien moet het boek Prediker lezen.

De postchristelijke overheid (2 - slot)

DOOR
H. DE JONG
AMSTERDAM

Jozef zei als egyptische heiden tegen zijn broers: ik vrees God – zo vonden we de vorige week. Daarmee garandeerde hij hun een humane behandeling. Mozes schrijft in Deuteronomium 25 : 17, 18: „Gedenk wat Amalek u gedaan heeft op uw tocht, toen gij uit Egypte getrokken waart; hoe hij u onderweg tegenkwam en al de zwakken in uw achterhoede afsneed, terwijl gij vermoeid en uitgeput waart, en hoe hij God niet vreesde”. Met andere woorden: bij meer godvrezendheid zou er meer humaniteit van Amalek te verwachten zijn geweest. Abraham horen we tegen Abimelech zeggen als hij voor zijn handelwijze met Sara ter verantwoording wordt geroepen: „Ik dacht: wellicht is er geen vreze Gods in deze plaats; zij zullen mij doden om mijn vrouw” (Genesis 20 : 11). Maar hij vergist zich. Er is bij die heidenen wel degelijk Gods-vrees, zoals ook bij de egyptische vroedvrouwen Sifra en Pua (Exodus 1 : 17). En bij gevolg is er humaniteit. De rechter uit Jezus' gelijkenis, 'die God niet vreesde en geen mens ontzag' (Lukas 18 : 2) is ook buiten de lichtkring van de bijbelse openbaring uitzondering en geen regel, zo mogen we konkluderen.

☆☆☆

Of is deze konklusie niet iets te snel? Valt het niet op dat dergelijke getuigenissen over heidense Godvrezendheid meer in het begin van de Schrift te vinden zijn dan aan het eind? Dat wil zeggen dat ze afkomstig zijn uit de tijd dat Israël nog maar net zijn eigen weg begonnen was en de algemene Godsopenbaring nog niet geheel uitgewerkt was? En dat het er dus in later tijd met die algemene godvrezendheid veel slechter voorstaat? Dat zou kunnen. Toch schat ik dat er de geschiedenis door omgevingen zijn geweest die in dezen voor een konserverend klimaat hebben gezorgd. Ik denk hier aan de wereldgodsdiensten: jodendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme, die tegenwoordig alle onder ons zijn.

☆☆☆

Zou christelijke politiek dan vandaag niet hieruit moeten bestaan dat wij die op godsvrees gegronde humaniteit proberen te bevorderen en daarvoor ook de niet-christelijke religies onder ons trachten te mobiliseren? Dat wij er dus onder het uitdrukke-

lijk noemen van de naam van God voor ijveren dat de mens in onze samenleving met zijn gezag (5e gebod), met zijn leven (6e gebod), met zijn gezin (7e gebod), met zijn goed (8e gebod) en met zijn naam (9e gebod) veilig is? Vrij bescheiden doelen zouden wij ons dan stellen maar de naam van God zouden wij er publiek bij kunnen opheffen. Terwijl wij dan tegelijkertijd in en vanuit onze kerken luidkeels behoren te betuigen dat wij God als de garant van deze waarden alleen via het middelaarschap van Jezus Christus kunnen dienen. Het zal dan op de duur wel blijken welke God(sdienst) de langste adem geeft.

☆☆☆

Wat was christelijke politiek tot dusverre? Omdat kerk en staat in het verleden elkaar voor een groot deel overlaptten was er wel onvermijdelijk een zekere vermenging van beide. Ten onrechte werkt deze vermenging vandaag nog door, ook nu de staat al lang gesekulariseerd is. Zo bestaat christelijke politiek thans goeddeels uit het *anoniem* bevorderen van typisch christelijke verworvenheden. Zonder dat Gods of Christus' naam er meer aan te pas komt, is bijvoorbeeld onze verzorgingsstaat een gesekulariseerde diakonie. Als ik het

goed zie, loopt dit nu ten einde. In ieder geval in één opzicht kan ik daar niet rouwig om zijn. Dat zwijgen over God en dat onder-tussen anoniem uitventen van typisch christelijke waarden was en is pijnlijk en beschamend. Er zijn er zelfs die een politiek van weerloosheid à la de bergrede voorstaan en tegelijk de naam van de Verlosser – bij Wie weerloosheid alleen mogelijk is! – uit de politiek weghouden. Ik kan het niet betreuren als daar een eind aan komt.

☆☆☆

En wat komt daarvoor nu in de plaats? Een samenleving waarin wij met Abraham bang kunnen zijn 'dat er geen vreze Gods aan deze plaats zal zijn'. En dit keer wel terecht. Een postchristelijke tijd waarin het leven de trekken gaat vertonen van de randstad Sodom van eertijds. Een tijd waarin ook de laatste vruchten van het evangelie met wortel en tak zullen worden uitgeroeid. In deze tijd zullen wij moeten breken met de illusie dat de Staat der Nederlanden een soort kerk is, een door de Heilige Geest voorbereide bodem, waarin bijvoorbeeld de zelfopofferende naastenliefde kan gedijen. Wij zullen ons in de politiek moeten terugtrekken op meer bescheiden waarden die slechts ten doel hebben het ergste tussen mensen te voorkomen. Maar dan wel zo dat we daarbij de naam van God nadrukkelijk ter sprake brengen en gebruiken om aldus deze grondwaarden religieus te ver-

Jaarvergadering „Opbouw”

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Gereformeerde Persvereniging „Opbouw” zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 11 mei a.s. in de Jeruzalemkerk te Utrecht.

In de morgenvergadering, die ook voor belangstellenden toegankelijk is, zal de heer Dr B. de Vries, fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, spreken over het onderwerp:

Taak en functie van de christen in de Nederlandse samenleving.

Reeds nu doen wij mededeling van deze bijeenkomst opdat belangstellenden de datum kunnen reserveren.

Het bestuur

ankeren en te verstevigen. In de hoop dat andere religieuze systemen dit zullen herkennen en ons daarbij zullen helpen. Het zal dus minder christelijk en meer religieus moeten worden, – in de politiek, wel te verstaan.

☆☆☆

Maar als we zo 'mikken op de moslims' (want daar komt 't zo'n beetje op neer) halen we dan het paard van Troje niet binnen? Krijgen we dan geen Khomeinychtige toestanden? Voorlopig niet, is mijn indruk. En als 't die kant opgaat, zien we wel weer. Christelijke politiek is immers toch meer een soort schotsjeloopen door de geschiedenis: een tijdelijk gebruik maken van mogelijkheden om de Overkant te bereiken? In ons tijdsgewricht wil dat zeggen dat wij een strategisch gebruik moeten maken van de versterking van het religieuze potentiële in ons midden. Want het politieke leven lijdt onder een tekort aan godvrezendheid. Het is niet goed als Gods naam nooit klinkt. Daar kwijnt de humaniteit bij weg, ook in haar bescheidenste vormen.

☆☆☆

Onlangs hoorde ik Pinchas Lapide spreken op een bijeenkomst in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Hij begon met te wijzen op de ethische nood waarin het maatschappelijke leven onder ons terecht gekomen is en pleitte op grond daarvan voor een samengaan van synagoge en kerk. Ik denk dat dat niet kan. Jodendom is jodendom en christendom is christendom – „and never the twain shall meet” (die twee zullen nooit bij elkaar komen). Toch zullen we op politiek gebied moeten zoeken naar wat we gemeenschappelijk hebben. En daarbij moeten de andere godsdiensten onder ons ook meedoen. Terwille van de leefbaarheid van het menselijk samenleven. Het zal dus voor de toekomst zaak zijn zeer scherp te onderscheiden tussen kerk en staat. Dat zal nog veel radikaler moeten dan tot dusver. Hoe moeilijk dat ook wel eens kan zijn. Om met een konkrete toepassing af te sluiten: Mijnentwege had de staatssecretaris de heer De Graaf de moslim-gemeente in de Bijlmer aangespoord haar religie te gebruiken om de grondwaarden van het menselijk samenleven, de leefbaarheid en de eerbareheid onder de mensen, gewetensvol te behartigen.

Zending in Zuid-Afrika

De Dopperkerken - 3

In Zuid-Afrika zijn drie kerkgemeenschappen met een gereformeerde confessie, t.w. de Nederduitse Gereformeerde kerk (NG-kerk), de Nederduitsch Hervormde kerk van Afrika (NH-kerk) en die Gereformeerde kerk in Suid-Afrika (GKSA).

Van elk van deze kerken geeft mw. Breman een karakteristiek, merkant, maar we beperken ons nu tot de GKSA, omdat we met deze samenwerken.

Het begin van deze kerkformatie ligt in 1859; ze was – zo citeert de schrijfster een geschiedenisboek – „...in sy diepste wese 'n verset, 'n reformatoerise daad teen die Liberalisme van die negentiende eeu”. Kenmerkende factoren zijn het vasthouden aan de Dordtse kerkenordening van 1618/9, het vrij van de staat blijven, vrij van een kerkbestuur (niet van bovenaf geregeerd) en geen gezangen. Als je over dat begin leest, waan je je in het Nederland van de vorige eeuw, in de strijd die hier tot de Afscheiding leidde.

Voor ons doel behoeven we de ontwikkelingen, die sindsdien in de GKSA plaats vonden niet te releveren. Van betekenis is, dat

DOOR
M. DE JONGE
VOORBURG

in de zestiger jaren van deze eeuw de GKSA de zelfstandigheid van de door haar zendingswerk ontstane (zwarte) kerken erkende en deze kerken dan tot een eigen kerkorganisatie komen: classes en synodes. Om praktische redenen zijn deze laatste regionaal en er is een drietal:

– de sinode-Middellande (met de volken Suid-Sotho, Tswana, Xhosa en Zulu).

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

– de sinode-Soutpansberg (waartoe behoren de Venda's, Noord-Sotho's en Tsongo's) en
– de sinode-Suidland (voor de kleurlingen-kerken).

De gemeenten rond Richmond en in het Nqutu-gebied behoren tot de classis Itheke en deze zendt haar afgevaardigden naar de sinode-Middellande.

Met de gegeven indeling vallen grotendeels volks- en landsgrenzen samen. Eens per vijf jaar komen afgevaardigden van deze drie sinodes samen met die van

Kunst

Misschien ben ik vandaag al verouderd met mijn notitie, want het kan zijn dat het rumoer rondom de toekenning van de P.C. Hooftprijs bedaald is als de stilte na de storm in een glas water. Toch gevoel ik er behoefte aan, om op de kwestie van vorige week in te gaan. In de eerste plaats om iets te doen dat een beetje lijkt op eerherstel voor m'n vader. De kwestie van deze dagen speelde namelijk in 1963 ook. Mijn vader heeft toen in een Kamerdebat, bij de behandeling van de zaken van cultuur, gevraagd welke normen de overheid aanlegde bij de toekenning van subsidies en prijzen. Op de achtergrond speelde toen het werk van Gerard van het Reve een rol. Prompt kwam er een lawine van verachting over mijn vader heen: hij was een schoolmeester, een betuttelaar, een zedelijkheidsapostel en een fascist. Men sloeg voor het gemak maar over, dat hij óók bevoegd had, dat de overheid soms wel normen stelde. Iemand die in zijn geschriften zich als een antisemiet of als een bewonderaar van Hitler liet kennen, zou zeker niet in de litteraire overheidsprijzen vallen. Waarom dan niet de norm aangelegd dat

Pastorale notities

DOOR
A. H. ALGRA
SLIEDRECHT

litteratuur die beloond wordt, niet godslasterlijk mag zijn. Minister Marga Klompé was het met de vraagsteller eens, maar daartoe behoorde toen al een beetje moed. En ook toen was de begripsverwarring groot. Het ging er immers niet om of de overheid verbieden moest godslasterlijke schriften of schrijfsels die bijvoorbeeld voor leden van het koninklijk huis beledigend waren, maar het ging over de vraag of de overheid zulke pennevruchten met prijzen moest belonen.

Ik voelde er ook behoefte aan, om in mijn rubriekje op deze kwestie in te gaan met het oog op de kunstenaars, een vrijwel verwaarloosde groep binnen onze kerkelijke gemeenten. Het is geen grote kunst om met schelden en honen gerucht te maken en publiek te trekken. Het is een klein kunstje om, zoals dr Rijnsdorp dat eens

noemde: „Faecaliën te werpen naar het Kruis”. Het is niet moeilijk om mensen belachelijk te maken, want ze zijn het vaak, en meestal „hebben zij geen verweer tegen u”. Maar een goed kunstenaar weet zich gebonden. Ja, aan vrij strenge regels. Een kunstenaar die Christen is, weet zich vooral aan Gods regel gebonden. Hij zal zijn vorst geen „leeghoofd” noemen omdat Matt. 5 : 22 hem niet uit de gedachten wil. Hij kalkt niet alles neer op z'n papier, wat hem in de zin komt. Hij beperkt zich. Wordt hij daardoor tam? Het is met de muziek net zo. Willem de Mérode schreef eens een vers over „De orgelspeler” en hij begon met de zin: „Hij kent nog niet de harde tucht, die ook de zuivre ziel moet stalen”. Want in de muziek gelden vele regels: in de maat blijven, spelen wat er staat, handen oplichten als een regel van een koraal uit is, enz. Als dan in ons midden een woord- of toonkunstenaar is, of een beeldend kunstenaar, die van de regels weet en van de Regel ook, en zichzelf de harde tucht oplegt waar De Mérode op doelde, dan valt hij misschien niet in de prijzen maar wij zouden hem of haar eens de hand moeten geven, als het werk getoond wordt of gehoord.

de synode van de blanke kerken, om zaken van algemeen belang te regelen.

Alle kerken (zwarte zowel als blanke) erkennen als belijdenis de Drie Formulieren van Enigheid en achten zich gebonden aan de Dordtse kerkenordening. Dat doet ons, voor wat de zwarte kerken betreft, wel wat vreemd aan, bijzonder de plaats van de D.K.O. Men heeft dit pakket van de (blanke) moederkerk meegekregen – mogelijk ook bij gebrek aan beter –, leeft er mee en wil ook nu niet anders. Het „gereformeerd-zijn” is hoog in het vaandel geschreven.

De oorsprong van de „Dopper”-naam schijnt moeilijk te achterhalen te zijn. Het meest waarschijnlijk is, dat het een verbastering is van „dorper”, geen stadsmens dus. Dat houdt dan tevens iets in van conservatief, eenvoudig, wat ook in vele opzichten blijkt zo te zijn: in de inrichting van de eredienst bijv., en tot voor een aantal jaren ook in de kleding.

De blanke kerkgemeenschap heeft van 't begin af aan gestreefd naar een eigen (kerkelijke) opleiding voor predikanten en heeft deze ook mogen ontvangen. Ze is in de loop van de jaren uitgegroeid van Theologische School tot Universiteit en is thans gevestigd in Potschefstroom (Potschefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwijs), de enige universiteit die door de landswet als een christelijke is erkend.

Het zendingswerk heeft in de GKSA steeds goede aandacht gehad, „roeping en pligt van de kerk”. De evangelieverkondiging onder de niet-blanke volken is ook gezegend, er zijn gemeenten ontstaan en ten behoeve daarvan is er vanaf 1952 gewerkt aan een opleidingscentrum voor helpers en predikanten – in die tijd naturelleleraars genoemd –. Dit centrum is uitgegroeid tot een Theologische Skool, die thans te Hammanskraal in het thuisland Bophuthatswana is gevestigd (de HTS).

De samenwerking met de Dopperkerken, hoe goed ze ook is, heeft tot nu toe jammer genoeg niet geleid tot een officiële correspondentie van onze kerken met de hunne. Pogingen daartoe zijn wel ondernomen, doch niet geslaagd. Onlangs is de draad weer opgenomen en thans bezoeken twee broeders uit onze kring de synode van de (blanke) Dopperkerken, mede om te trachten die geregelde correspondentie te bereiken. Wat zou het fijn zijn, als ook met de zwarte kerken tot correspondentie gekomen zou kunnen worden. Een voorstel daartoe ligt ter tafel bij

de Landelijke Vergadering te Enschede.

Hammanskraal

Te vergelijken met „Kampen” of „Apeldoorn”; het is de vestigingsplaats van de opleiding voor predikanten t.b.v. de zwarte Dopperkerken. In 1952 nam de (blanke) synode van deze kerken het besluit deze opleidingschool te stichten, zij het toen elders. Na enige omzwervingen is ze op de tegenwoordige plaats, gelegen in het thuisland Bophuthatswana, terechtgekomen. In de dertig jaar van zijn bestaan is deze opleiding uitgegroeid tot een volledige theologische school, op academisch niveau. Er zijn thans 5 hoogleraren en 1 part-time docent aan verbonden. Doelstelling van deze HTS is „een volwaardige zelfstandige school voor voltijdse opleiding van predikanten en theologen uit de Gereformeerde kerk onder de Bantoes”. Het studieprogramma

vergt 4-7 jaar, afhankelijk van de vooropleiding van de studenten.

De aantallen studerende aan deze school fluctueren nog al; er zijn jaren geweest dat er 40 waren, thans is het rond 20. In de dertig jaar van haar bestaan zijn ca. 70 personen afgestudeerd en deze vonden daarna een plaats als predikant in een van de Bantu kerken.

Je komt aan deze school een tiental talen tegen (de studenten zijn nl. afkomstig uit onderscheiden Bantu-volken); de voertaal is echter Afrikaans, terwijl daarnaast ook Engels een plaats inneemt. Beide talen maken deel uit van het vakkenpakket van de middelbare scholen.

Het streven is dat de studenten theologische werken, die in Nederland, Duitsland, Engeland en Amerika verschenen zijn, kunnen lezen, zowaar een zware opgave. Daaruit is tevens af te lezen, dat het onderwijs aan de

Bantoes en ten behoeve van hun gemeenten, een duidelijk westers karakter draagt.

De twee instituten, Potschefstroom (universiteit) en Hammanskraal (theologische school) werken op veel terreinen samen; er is bij de HTS een streven op gelijk niveau met de universiteit te komen.

Het curatorium van de HTS heeft momenteel een curatorium, uit blanken bestaande, terwijl enkele zwarte broeders adviserend lid daarvan zijn. De bedoeling is geleidelijk aan te komen op een volwaardige zwarte bezetting van dit college.

De zwarte broeders zijn zeer tevreden over deze HTS, bijzonder zij, die er gestudeerd hebben. Maar je kunt bezwaarlijk stellen, dat de kerkleden dit oordeel delen. Immers deze eenvoudigen uit de Bantoe-volken, mensen met een beperkte opleiding, hebben daar zo geen kijk op.

Persschouw

Bevrijding

Over de viering van onze bevrijding maakt de redakteur van „Stavast” behartigenswaardige opmerkingen. Hij schrijft: „De 5e mei heeft in Nederland altijd al problemen gegeven. Het eenmaal per jaar vieren van onze bevrijding werd al spoedig teveel, zodat wij naar goed gebruik besloten de viering van onze bevrijding op nationale wijze te beperken tot éénmaal in de vijf jaar. In de tussenliggende jaren ritselen wij maar wat aan. Overheidspersoneel kreeg een vrije dag en zij die werkzaam waren in de particuliere sector, konden naar eigen verkiezing een snipperdag opnemen.

De relatie tussen de 4e mei (herdenking) en de 5e mei (bevrijding) speelde in de jaren waarin wij de viering niet op grootse nationale wijze aanpakten, geen rol. Dat argument kwam pas aan de orde, toen bleek, dat de 5e mei in het jaar van de 40-jarige herdenking op een zondag valt.

Een verzoek uit christelijke kringen om de nationale viering dan te doen plaatsvinden op de 6e mei kon niet worden ingewilligd, omdat dan de band met de 4e mei werd verbroken.

In de andere jaren speelt zo iets niet, maar nu plotseling wel. Wij zijn door dit argument niet overtuigd van de redelijkheid van het standpunt van het kabinet. Het zou ons niets verwonderen, wan-

neer hieraan meer de overweging ten grondslag ligt, dat een viering op de 6e mei voor allen een vrije dag zou betekenen en dat voorrecht om op de 5e mei altijd een vrije dag te hebben, schijnt immers alleen te gelden voor overheidsdienaren.

De redenen, waarom vanuit christelijke kringen werd gezocht in 1985 de viering naar de 6e mei te verschuiven, hebben ons daarentegen meer overtuigd. Immers, voor een groot aantal landgenoten, waarvan velen zich daadwerkelijk in het verzet diensteel hebben gemaakt, geldt de zondagsheiliging. Weliswaar krijgt men zo langzamerhand de indruk, dat waarden in onze samenleving niet meer in tel zijn, dat neemt niet weg, dat er toch nog zaken zijn, waaraan men in geweten niet voorbij kan gaan. Deze bevolkingsgroep zou bij een viering van onze nationale bevrijding op zondag verstek moeten laten gaan. In een land waarin zoveel ruimte wordt gegeven aan gewetensbezwaren voor alles en nog wat, zou men mogen verwachten, dat deze algemeen erkende en gerespecteerde gewetensbezwaren wel degelijk een doorslaggevende reden zouden moeten zijn om de viering onzer bevrijding (eenmaal per vijf jaar) in 1985 op maandag te doen plaatsvinden.

Weliswaar geloven wij niet, dat het kabinetsbesluit werd ingegeven door gevoelens van afnemende verdraagzaamheid op dit punt, maar dat neemt niet weg, dat wij het kabinetsbesluit in deze ernstig betreuren. Met het opschuiven van de viering van

Koninginnedag, wanneer deze op een zondag valt, hebben wij toch óók geen moeite.”

We kwamen dit artikel tegen in het blad: „Getrouw”. Op een evenwichtige manier wordt daarin aan de verschillende kanten van genoemde materie aandacht besteed. Alleen vraag ik mij af of de christelijke gewetensbezwaren nog wel algemeen erkend en gerespecteerd kunnen heten. In een tijd waarin de term: anti-diskriminatie niet van de lucht is, worden ware christenen steeds meer gewaar wat werkelijke diskriminatie inhoudt. In die benauwende atmosfeer moeten zij ademen. En men hoeft geen groot profeet te zijn om te bevroeden, dat men zich steeds vinniger zal verzetten tegen allen, die het Woord van God als criterium hanteren in alle sectoren van het leven.

Laten wij op de 5e mei 1985 de nationale bevrijding vieren in de samenkomsten van de gemeente in de band aan Hem, de Christus, in Wie de HERE bevrijdend heil en bindend recht heeft geopenbaard voor alle volkeren op aarde. Zo krijgt juist op die bewuste rustdag het universele karakter van de prediking des te sterker aksent!

O. Mooiweer, Enschede

Ligt Jacob's steen in London? (1)

Naar de vaste overtuiging van talloze Britten ligt de steen, die eens Jacob tot peluw diende (Gen. 28 : 11-22), in de Westminster Abdij te London. Dezelfde steen, die Jacob na zijn droom tot een altaar heeft opgericht, zou thans onder de troon liggen, waarop sedert zeven eeuwen de Britse vorsten zijn gekroond. Deze overtuiging is zo sterk, dat het niet gewenst is haar in de Engelse pers te bestrijden. In een land, dat zo aan tradities hangt als Engeland, is deze steen heilig. Wij willen u de geschiedenis niet onthouden; al ware het maar om aan te tonen, dat wij echt alle sterke Britse verhalen niet geloven.

Inderdaad staat in de Westminster Abdij een houten troon, waaronder een platte steen zichtbaar is: ruw, onbehouwen en mysterieus. De Westminster Abdij is voor nationale plechtigheden ongeveer wat de Nieuwe Kerk van Amsterdam voor ons volk is: een vorstelijk heiligdom, beladen met vaderlandse geschiedenis. En van die steen weet elke schooljongen u te vertellen, dat koning Edward I hem in 1296 uit de kloosterkerk te Scone (Schotland) heeft geroofd. Het was de steen, zo zal hij u vertellen, waarop vroeger alle Schotse koningen werden gekroond. Om die lastige Schotten een stuk macht te benemen werd hun heiligdom gestolen. Ongeveer zoals eens de Filistijnen de ark des Verbonds stalen. teneinde Israëls macht te breken.

Nu is het een feit, dat tussen Engeland en Schotland altijd een strijdvaardige verhouding heeft bestaan. De Zuidelijken beschouwden de Picten en Schotten als barbaren, die nodig getemd moesten worden. Aan de andere kant voerden de Noorderlijken graag strooptochten uit over de grens, om in training te blijven en de „Sassenach” hun vuist te doen voelen. Twee Romeinse keizers hebben een muur gebouwd, om zich tegen de invallende Schotten te beschermen!

Toch hebben de Schotten na 1296 nauwelijks enige rechten op die historische steen doen gelden. De laatste keer was in 1950 toen een stel Schotse heethoofden zich in de Westminster liet insluiten om er 's nachts mét de steen weer uit te komen. De steen bereikte Schotland, maar is na enig politiek discours in London's abdijkerk teruggelegd. (We hebben niet lang geleden voor de televisie een getrouwe reproductie van die laatste strooptocht gezien.)

DOOR D. W. L. MILO DALMALLY

Maar afgedacht hiervan hebben de Schotten zich aan hun zogenaamde kroningssteen – waarboven eeuwen lang Schotse koningen zijn gekroond – opvallend weinig gelegen laten liggen. Dat wierp vragen op. De historische feiten, die voorheen nogal wat verspreid lagen, zijn onlangs door de historicus A. C. MacKerracher in „Scots Magazine” op een rijtje geplaatst. Ze laten maar één conclusie toe: er is geen sprake van, dat de steen in de Westminster Abdij iets met Jacob te maken zou hebben. Integendeel, de waarheid is een tikje ontluisterend voor Englands nationale trots.

Eenmaal was de legendarische „Stone of destiny” (steen van het noodlot of orakelsteen) het heiligste symbool van de Schotse onafhankelijkheid. Reeds in de Ierse oudheid was het onder Kelten een gebruik: zijn nieuwe koning te kronen, staande of zittende op een heilige steen. De kronieken van Ierland spreken van de Lia Fail, een orakelsteen die geluid maakte, wanneer een wettige troonopvolger er op plaats nam. Sommige bronnen beweren, dat deze steen uit het Heilige Land was gekomen; andere dat een visser hem voor Ierland met zijn anker uit zee had opgehaald. In later eeuwen hebben Engelse schrijvers er de steen van Jacob van gemaakt.

Toen dan ook in 503 Fergus I als eerste Schotse koning met een groep Ierse landverhuizers naar Schotland trok, nam hij een grote steen uit het vaderland

mee. Het was zeer beslist niet de Ierse Lia Fail, die nog later in de Ierse kronieken voorkomt. Het was „een stukje vaderland”, een simpele zwarte steen. Het enige dat hem waarde gaf was, dat de steen vermoedelijk een meteoriet is geweest; dit is bij onderzoek in de vorige eeuw door Londonse deskundigen gezegd. Alle volkeren ter wereld hebben meteorieten, uit de lucht gevallen stenen, als heilig beschouwd. Denk maar aan de Kaaba te Mekka, die verblindend wit was in de lucht – maar zwart toen die op de aarde lag.

Zo hadden de emigranten in deze zwarte steen een stukje vaderland vastgehouden; net als Klein Duimpje, die de weg naar het ouderlijk huis door steentjes vasthield. Deze steen is in 563 aan de zendeling Columba geschonken, toen die zich op Iona had gevestigd. Bij de eerstvolgende kroning, in 574 door Columba uitgevoerd, werd de kroningssteen niet vermeld. Die moest zijn geschiedenis nog maken.

Maar de steen kreeg zijn geschiedenis wel. De twee biografen, Cumine en Adamnan, hebben van Columba geschreven dat deze zijn hoofd altijd te ruste legde op de platte Ierse steen. Ook dat Columba, rustend op deze peluw, de droom van Jacob zou hebben herbeleefd: engelen zien stijgen en dalen tussen hemel en aarde.¹⁾ Tenslotte beschreven ze, dat deze steen na de dood van Columba als een grafsteen overeind is gezet. En lag ook hierin niet een parallel met de handelingen van Jacob? De steen werd steeds heiliger.

Tijdens de invallen der Noorse Vikingen zijn Columba's relieken van Iona weggehaald, naar Dunkeld vervoerd en tenslotte in de kloosterkerk van Scone veilig gesteld. Sedertdien zijn de Schotse koningen inderdaad naar oud Iers-Keltisch gebruik, zittend op deze steen, gekroond te Scone. Dat heeft geduurd van 849 tot 1296.

Op de grootzegels, die van deze Schotse koningen zijn nagelaten, is hun troon – en daarin of daaronder de steen – duidelijk te zien. Wij noemen alleen de koningen Alexander I, David I, Malcolm IV en Willem de Leeuw, die samen van 1107 tot 1214 regeerden. De laatste koning, boven deze steen gekroond, was John Balliol in 1292.

ba verweven. Een der grootzegels draagt het inschrift: „laat mij wijs zijn en voorzichtig en nederig als Columba”. En via Columba's droom, die Jacob's droom herhaalde, via de Ierse steen die uit het Heilige Land zou zijn gekomen, werd deze meteoriet nu als Jacobs altaarsteen herkend. Door wie? Door de Engelse historieschrijver William de Rishanger, die in 1327 boekstaafde: „geplaatst op de koningssteen, welke Jacob onder zijn hoofd had gediend toen deze van Beërsjeba naar Haran reisde, werd de koning (John de Balliol) op Sint Andreasdag plechtig gekroond in de kerk te Scone”.

Dat schreef William 31 jaar nadat de Schotse steen naar London was gehaald. Hij was langzamerhand een Engelse steen geworden en werd nog steeds heiliger. Maar ondanks deze officiële verklaringen van historieschrijvers was er op dat ogenblik al gerechte twijfel ontstaan aan de echtheid. Want gestolen goed geldt niet, zegt het spreekwoord.

—o—

Wel was Edward I kinderlijk gelukkig, toen hij in 1296 de Schotse kroningssteen triomfantelijk mee naar London bracht. Hij bestelde meteen bij een Londonse goudsmid, Mr Adam, een bronzen troon, waarin de steen zou moeten passen. Maar de troon was nog niet gereed, of hij werd *afbesteld*. Edward stuurde een stel rovers naar Scone in Schotland – twee jaar na zijn eigen strooptocht – die volgens de annalen van het klooster de abdij geheel ondersteboven haalden, in een vertwijfelde poging iets onvindbaars te vinden – om daarna met lege handen terug te gaan. Edward wist genoeg. Hij bestelde een simpele houten troon, die honderd shillings heeft gekost. Hij decreteerde, dat op deze troon nimmer koningen zouden worden gekroond, alleen priesters gewijd. Toch heeft hij niet kunnen voorkomen, dat na hem alle Engelse koningen, en later alle koningen van het Verenigd Koninkrijk, boven deze steen werden gekroond. Tot op den huidigen dag.

Een volgende keer de ontkenning.,

¹⁾ Lees in dit verband Joh. 1 : 52.

Op dat ogenblik was de historie van de steen met die van Colum-

Boekbespreking

Dr C. Trimp,

„De gemeente en haar liturgie”
Uitgeverij Van den Berg te Kam-
pen - 268 pag. - gebonden.
Prijs f 28,50.

Dit boek lag al enige tijd op bespre-
king in ons blad te wachten. Het
wordt nu hoog tijd er aandacht aan
te besteden. Want wij zeggen van
meet af, dat het die attentie ten volle
waard is. Het boek bestaat blijkens
het woord vooraf uit een verzameling
van veelal eerder gepubliceerde bij-
dragen. De titel is treffend gekozen:
De gemeente en haar liturgie. — een
leesboek voor kerkangars. De ge-
meente is er helemaal bij betrokken
— bij de kerkdienst, bij de prediking
en de bediening van de sakramenten,
bij de bevestiging van een huwelijk.
Over die dingen schrijft Prof. Trimp.
Hij doet dat in een eigen stijl, die —
zo is het althans bij mij overgeko-
men — uitnodigt om verder te lezen.
Er komt in dit lijvige boekwerk heel
wat aan de orde. Eerst wordt inge-
gaan op de betekenis van de ge-
meente. Wat is die gemeente eigen-
lijk? Wél: een woonhuis van de
Geest. Als je naar de mensen kijkt, is
het geheel niet om over naar huis te
schrijven. Maar als je die gemeente
bezielt onder de lichtval van de hemel,
kom je erachter, dat ze geen sociëit
van christenen is (p. 8). Die kerk is
een **gemeenschap**. Vandaar, dat Dr
Trimp terecht opmerkt: „Individua-
lisme is in de kerk dan ook volstrekt
tegennatuurlijk.” (p. 32). Wanneer de
auteur opmerkingen maakt over de
charismatische gemeente, poneert hij,
dat wij de eerste tijd, waarin de ge-
nadegaven een aparte vulling en be-
tekenis hadden, niet moeten kopiëren.
Maar tegelijkertijd waarschuwt
hij die eerste tijd niet te vergeten.
„Een kerk, die het charisma vergeet,
snijdt zichzelf af van haar bron” (p.
48). Duidelijk wordt door de schrijver
geschetst wat het karakter van de ge-
meente bepaalt. Die gemeente is geen
verzekeringsmaatschappij en ook geen
club. Die kerk leeft onder het Woord
der genade en niemand hoeft meer
zijn eigen gerechtigheid na te jagen.
De kerkdienst is bedoeld om ons zicht
te geven op de totale dienst aan de
HERE. Iedere kerkdienst is een feest
van Verbondsvernieuwing. (p. 59).
Ook geeft Trimp een reeks van no-
tities betreffende het bidden der ge-
meente. Fijne citaten van Calvijn wor-
den aan ons doorgegeven. Ik noem er
één van: — „die tong mag het wagen
de levende God aan te spreken en
langs de trappen van de belofte om-
hoog te klimmen naar de troon van de
Allerhoogste”.
De auteur heeft het uitgebreid over
het zingen van de gemeente. „De ge-
meente is niet op weg naar de eeuwige
preek, maar wél naar het eeuwige
lied.” (p. 83).
Ter nadere adstruktie biedt hij ons
o.a. een vergewijze verklaring van
Psalm 100. — een psalm bij het lof-
offer. Bij het nadenken over het N.T.-
lied kiest Trimp zijn uitgangspunt in
Ef. 5:19 en Col. 3:16. Terecht kon-
stateert hij: „Daarom is een liturgie
— zonder — lofprijzing een innerlijke
tegenstrijdigheid. (p. 93). Voorts ben
ik het met de Kamper hoogleraar

eens, dat het Amen na de preek aan
de gemeente moet worden terugge-
geven.

De schrijver neemt een diepe duik in
de historie van de liturgie wanneer
hij achtereenvolgens bepaalde facet-
ten van het H. Avondmaal en de H.
Doopt belicht.

Vele treffende zinnen heb ik onder-
streept. Eén daarvan geef ik hierbij
door: „Het Woord is inderdaad meer
dan het teken, maar Woord plus-teken
is méér dan Woord. Dat mogen wij
elkaar ook wel eens zeggen op de
zondag van het avondmaal” (p. 118).
Dr Trimp aksentueert, dat het de re-
formatoren vooral ging om het onder-
wijs der genade, die de drieënige
God door de doop aan zijn volk
schenkt en dat zij de doopliturgie heb-
ben gemaakt tot een zaak van de
hele gemeente.

Het pleidooi voor de handhaving van
de huwelijksdienst spreekt ons aan.
Inderdaad zal de kerk van het Woord
zich intensief met het huwelijk en de
huwelijksverhoudingen hebben te be-
moeien. Tegen de afbraak van Gods
wereld is slechts één defensie moge-
lijk: „intensieve prediking, openhar-
tige catechisatie, gerichte zielszorg en
een opvoeding vanuit de sterke over-
tuiging, dat onze gedoopte kinderen
opgroeien in een wereld vol heidens
geweld” (p. 258/259).

U zult vragen of ik geen kritiek heb?
Zó weinig, dat ik het niet de moeite
waard vind om daarvoor apart uw
aandacht te vragen. Koop dit boek
en lees het! Het zal uw kennis verrij-
ken en u de zin van de kerkgang des
te beter doen verstaan. Ook kollega's
en studenten wil ik aansporen dit boek
aan te schaffen. Van den Berg zorgde
voor een keurige uitgave in een ste-
vige band!

O. Mooiweer, Enschede

★ ★ ★

Dertien stemmen over Prediker

Uitgave Kok. Kampen, 50 bladzijden.

Deze stemmen hebben we de voor-
bije zomer via de NCRV-televisie
kunnen horen; de teksten van de toes-
spraken/meditaties/overdenkingen/
beschouwingen (hoe ze te typeren?)
zijn nu gebundeld en liggen in een
aantrekkelijke uitgave voor ons.

Wat van de inhoud te zeggen? Ook
daarvan is moeilijk een typering te
geven. Dertien verschillende mensen,
uit acht kerkgemeenschappen en het
Leger des Heils zeggen iets over een
tekst uit het boek Prediker. Verder
verband zit er niet in. Gelukkig
spreekt men elkaar niet tegen.

Bij lezing denk je al heel gauw: wat
aan de bespiegelende kant, wat af-
standelijk, ietwat vrijblijvend. Dat
kan Prediker toch niet bedoeld heb-
ben?

Voorts valt het je op, dat geen van
de dertien medewerkers de tekst van
hoofdstuk 12 vers 12 koos. Veel boe-
ken te schrijven is een werk zonder
eind”. Inderdaad, wat wordt er niet
gepubliceerd en verkocht. Ook ge-
lezen?

Ik ben me overigens bewust dat de
kijker-luisteraar van destijds in de
gesproken teksten méér ontvangen
heeft dan je nu bij lezing opmerkt.
’t Is te wensen.

Je zou aan hen, die aan de rand van
de gemeente leven, deze uitgave niet-

Ziet, welk een liefde ons de Vader geeft

Bijbellied bij 1 Johannes 2:28-3:10

1. Ziet, welk een liefde ons de Vader geeft:
wij worden kinderen van God genoemd
en zijn het ook, niet tot de dood gedoemd.
Zalig is wie in Christus leven heeft
en tegen de dag van het oordeel roemt.
2. Wij zijn als kinderen van God geijkt
en nog is Christus niet geopenbaard.
Wanneer Hij weer verschijnen zal op aard
zullen wij Hem weer zien, aan zijn beeld gelijk:
dan zonder zonde en niet meer melaats.
3. Toen Christus voor de eerste maal verscheen
heeft Hij de duivel uit zijn macht ontzet;
de vader van de leugen 't zwaard gewet.
Laat allen die uit God geboren zijn
nu leven als met heilig bloed ontsmet.
4. Want ieder die gebaad heeft in het licht
is nu aanspreekbaar op wat God gebied;
al wie in Christus blijft, die zondigt niet.
Al wie op Zijn komst hoopt, die reinigt zich.
Wie kind van God is, heeft zijn broeder lief.

KLAAS HOLWERDA, Winsum

temin kunnen geven. De teksten zijn
bij-de-tijd en toch niet modern in een
gewilde vorm. Gewoon duidelijk.

M. de Jonge, Voorburg

beroepbaar gesteld de heer A. W.
Vos, kandidaat in de Theologie, Bing-
leystraat 55a, 3025 RD Rotterdam,
tel. 010-766036.

GLJC-weekend in maart

Jongeren in de leeftijd voor een
jeugdvereniging kunnen zich nog la-
ten inschrijven voor het komende
GLJC-weekend, onder de titel 'Ge-
loof je zelf?', waar onder meer ds
W. G. Rietkerk en ds W. Smouter
spreken. Het weekend wordt gehou-
den van vrijdag 15 t/m zondag 17
maart a.s., in het gebouw van l'Abri
in de Betuwe.

Meer informatie en inschrijving bij

Kerknieuws

Beroepbaarstelling

De regionale vergadering van de
Nederlands Gereformeerde Kerken
in het ressort Schiedam, gehouden
op 14 februari 1985 te Barendrecht,
heeft praeparatoir geëxamineerd en

D. van der Molen, Socratesstraat 58, 7323 PG Apeldoorn, tel. 055-664609.

Bruggehoofd, Groningen

Bruggehoofd, zo is het gemeentecentrum van de Tehuisgemeente in Groningen gedoopt; het gemeentecentrum waarvoor we (alweer twee jaar geleden) uw financiële steun hebben gevraagd. Langzamerhand krijgen we een eigen plaats, en een eigen manier om onze doelstellingen te verwezenlijken. We zullen proberen hier een korte schets van te geven. Bruggehoofd is een groot oud herenhuis met een mooi uitzicht op een haven en een brug. Er zijn zeven kamers, waarvan drie bewoond worden door jongeren die een vaste kern vormen, en min of meer de taak van conciërge vervullen. De overige vier worden voor één jaar (van augustus tot juli) verhuurd aan jongeren die voor het eerste jaar in Groningen komen. 's Avonds eten wij meestal gezamenlijk, en eens in de veertien dagen hebben we een huishoudelijke vergadering met een korte bijbelstudie.

Op de eerste verdieping is een grote ruimte die gebruikt wordt voor allerlei gemeente-activiteiten, zoals catechisatie, kerkeraad, en jongerenmaaltijden. Ook is een start gemaakt met de zgn. thema-zaterdag, die te vergelijken zijn met l'Abri-zaterdag. Dit houdt in: 's middags een lezing, gevolgd door een maaltijd, en 's avonds gelegenheid om vragen te stellen en te discussiëren. 's Zondags na de dienst wordt er ook wel eens koffie gedronken ter gelegenheid van b.v. doop of afscheid. Door deze combinatie van gemeente-activiteiten en kamerverhuur van een jaar, zijn de mensen die hier komen wonen in de gelegenheid gemakkelijk bekend te raken met de gemeente, en hopelijk daarin een plaats te vinden. Wij hopen een christelijke gemeenschap te zijn, waar ook niet-gemeentelieden welkom zijn.

Verder hebben wij nog een logeerkamer, waarvan tijdelijk gebruik gemaakt kan worden door mensen die voor een korte tijd in de stad moeten zijn, of door gasten van de gemeente. Wilt U meer weten, of hebt U belangstelling voor een kamer (juli komen er vier vrij) neem dan gerust contact met ons op.

Bruggehoofd,
Oosterhaven 12, Groningen.
Tel. 050-141390.

Uit breder kring

Opbouw en toerustingsdagen van de vereniging „De Christenvrouw”

Belangstellende christenvrouwen zijn hartelijk welkom op D.V. donderdag 7 maart 1985 in „Het Tehuis”, Lutkenieuwstraat 13 te Groningen. Spreker: ds G. de Fijter uit Wageningen.

Onderwerp: „Man en vrouw in Bijbels perspectief.”

15 minuten lopen vanaf het station. Ook rijden geregeld stadsbussen naar de Grote Markt. Vandaar 5 minuten lopen.

Op D.V. donderdag 28 maart 1985 in gebouw „Sion”, hoek Eendrachtstraat 32 / Hoge Dries 405 te Apeldoorn.

Spreker: dr W. Aalders uit Den Haag. Onderwerp: „Het gezin en het feminisme”.

Circa 10 minuten lopen vanaf het station of per bus, lijn 109.

De dagen duren van 10.15-14.30 uur. Koffie vanaf 9.45 uur. S.v.p. lunch pakket meenemen. Toegang vrij (collecte). Boekentafel aanwezig.

„De Christenvrouw” is een landelijke vereniging (opgericht 8 januari 1981) met als eerste doel om vanuit de Bijbel, het voor alle tijden onfeilbaar gezaghebbend Woord van God, christenvrouwen behulpzaam te zijn om te komen tot een beter inzicht en een betere kennis omtrent de problemen van deze tijd ten aanzien van gezin, maatschappij, staat en cultuur.

Inlichtingen en opgave: tel. 05939-437 of 05939-269.

Vereniging ter bescherming van het ongeboort kind

De VBOK heeft deze dagen alle huisartsen en gynaecologen in Nederland, via een brochure, van het alternatief dat zij voor abortus provocatus wil bieden op de hoogste gesteld en op mogelijkheden voor samenwerking gewezen.

In een begeleidende brief stelt de VBOK onder meer het volgende:

„Ongetwijfeld zult u in de uitoefening van uw beroep regelmatig worden geconfronteerd met vrouwen en meisjes die, om welke reden dan ook, hun zwangerschap als ongewenst ervaren.

Voor de hand liggend is dat de vrouw (én haar partner, de vader van het kind), uit alternatieven kiest om uit die noodsituatie te geraken. Dit geldt temeer, daar de vrouw vaak ambivalente gevoelens, ten opzichte van haar zwangerschap en 'het in verwachting zijn', blijkt te koesteren. De Wet en het Besluit Afbreking Zwangerschap geven ook aan dat de vrouw alternatieven voor abortus provocatus moeten worden voorgelegd, zodat er sprake kan zijn van zorgvuldige besluitvorming. In veel gevallen ziet zij echter abortus provocatus als eerste en enige oplossing, zonder dat zij van andere mogelijkheden kennis heeft kunnen nemen.

In de praktijk blijken veel artsen niet de mogelijkheden te hebben dieper op de probleemsituatie van de vrouw, die zich op hun spreekuur meldt, in te gaan. Het bieden van psycho-sociale hulp valt ook buiten hun werkgebied. Uit recent onderzoek is dan ook gebleken dat artsen een goede samenwerking met maatschappelijk werkers en psychologen op prijs stellen. Met name, omdat bij een ongewenste zwangerschap vaak latent aanwezige problemen manifest worden, is die psycho-sociale hulpverlening nu juist zo belangrijk.

Tenslotte zal het u bekend zijn dat abortus provocatus bij veel vrouwen psychische schade heeft aangebracht, zodat het streven een dergelijke ingreep te voorkomen zeker de moeite waard is.”

De VBOK spreekt de hoop uit dat artsen, voor zover dat nog niet het geval is, genoemde overwegingen in de concrete praktijk zullen meenemen.

Ontmoetingsdag over kerk en onderwijs

Zaterdag 22 september 1984 werd in de Ned. Herv. (en Ned. Geref.) kerk aan de Fok te Heerenveen de 3e regionale ontmoetingsdag gehouden.

Deze dag, die werd georganiseerd door de Regionale Kontaktcommissie van Christelijk Gereformeerde en Nederlands Gereformeerde kerken in het noorden des lands, had deze keer als thema: „Kerk en onderwijs”. Twee inleiders, t.w. de brs. R. P. Gerrits te Sneek en E. J. de Vries te Drachten gingen in op de taak van de ouders en de kerk in het christelijk onderwijs. Br. Gerrits zei o.m. het volgende:

„Binnen de christelijke gemeente is men duidelijk verdeeld over de koers, die het christelijk onderwijs in de komende jaren moet gaan varen. Ook binnen de kerken is er een sterk verschil in visie op de Bijbel. Het is dan niet verwonderlijk, dat dat doorwerkt in het onderwijs. Dat betekent niet, dat we „ach en wee” moeten roepen. Met negatieve interesse bereiken we niets.

Wie zich wil inzetten voor het behoud van het christelijke karakter van de scholen, die zal zich actief moeten opstellen met een positieve instelling. De christelijke school is een school van de ouders en het zijn de ouders, die het bestuur van de christelijke school moeten vormen. En dat bestuur maakt voor een belangrijk deel uit, in welke richting het christelijk karakter van de school zich beweegt. Wanneer aan de Bijbelse grondslag van de christelijke school wordt getornd, dan dienen de ouders pal te staan. We moeten niet alleen met de mond belijden, dat we onze kinderen in de waarheid Gods zullen doen onderwijzen, we moeten daaraan ook met de daad werken! Dat betekent concreet: meedenken, meepraten en vooral: meedoen!

Een christelijke school, die de grondslag laat verwateren heeft geen bestaansrecht meer. We mogen geen compromissen sluiten omwille van bijv. het leerlingenaantal. We hebben als christenen een duidelijke taak ten opzichte van de kinderen en ouders, die niet-kerkelijk zijn. We moeten leesbare brieven van de Heer zijn. Dat verwacht men ook van ons!

Er zijn tal van mogelijkheden, waarin we kunnen meehelpen om die christelijke school positief te beïnvloeden: o.m. door zitting te nemen in besturen, medezeggenschapsraden (die ook een deel van het beleid bepalen), ouderraden enz. Ook door ledenvergaderingen te bezoeken en aan werkgroepen in de school deel te nemen. Een christelijke school moet een school zijn, die in alles wat daar gebeurt „doordrenkt” is van Jezus Christus.

Het is jammer, dat niet alleen veel kerkleden, maar ook veel kerkeraden zich zo weinig inlaten met zaken, die zich binnen het christelijk onderwijs afspelen.

Tegenover de linkse invloeden uit de jaren zeventig zien we nu duidelijk een uiterst rechtse invloed in deze tachtiger jaren opkomen.

Vanuit de kerk zouden allerlei activiteiten gestimuleerd kunnen worden: gespreksgroepen, aandacht aan het onderwijs tijdens huisbezoeken; regelmatige contacten tussen onderwijsgevend en kerkeraden enz.

Administratie

Administratie-adres:
Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 47,— per jaar of f 25,— per halfjaar.
Voor studenten f 38,— p. jaar.
Buitenland f 55,— per jaar of f 70,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Het is ook belangrijk, dat de predikanten inspelen op wat er in de scholen gebeurt. Dat kan in de prediking en op de catechisaties.

Er gebeuren in het christelijk onderwijs, in de kerk en in het gezin gelukkig nog veel goede dingen. De jeugd is beslist niet negatief en wil graag luisteren, als wij maar eerlijk en oprecht openstaan voor hun vragen en problemen. Jongeren zijn vaak verdraagzamer dan ouderen.

We moeten samen de handen ineenslaan en biddend werkzaam zijn aan de opvoeding en begeleiding van onze jongeren naar een zelfstandig bestaan van christenen in deze maatschappij. Dat is een opdracht en een uitdaging! Tot zover br. Gerrits.

Br. De Vries, die als vakdidaktikus is verbonden aan de lerarenopleiding „Ubbo Emmius” te Leeuwarden, gaf hierna een les aardrijkskunde. Er zijn 2 verschillende mogelijkheden om een dergelijke les te geven: alleen een opsomming van feiten en cijfers óf vanuit een christelijke levensvisie proberen daar wat van over te brengen. Br. De Vries gaf aan de hand van een ruilverkavelingsvoorbeeld aan op welke twee manieren je een dergelijke kwestie zou kunnen oplossen.

De aanwezigen konden in discussiegroepen deze les verder uitwerken. Ook kon men zich onderling in een aantal andere discussievragen verdiepen.

Na afloop van de discussie in de groepen gingen de inleiders in op de vele vragen die nog gesteld werden. Br. De Vries merkte op, dat de christelijke school een school zou moeten zijn, waar het aan alles te merken is, dat men werkt vanuit een bepaalde levensovertuiging. Er is in onze gezinnen weinig verontrusting over de vertrossing (= opgaan in de massa, geen verantwoordelijkheid willen nemen en je ogen sluiten voor de reali-

teit). De verontrusting blijft vaak hangen bij de Bijbelles, het psalmversje en de evolutietheorie. Er is echter veel meer aan de hand, aldus br. De Vries. Wat wil God van ons leven en hoe moet onze opstelling zijn t.o.v. onze medemens? Dat zijn fundamentele vragen.

Deze bijeenkomst die goed werd bezocht, stond onder leiding van ds J. Plantinga, te Leeuwarden. De NCRV-radio maakte opnamen, die op maandag 24 september in de rubriek „De kerk vandaag” werden uitgezonden. De commissie en ook de aanwezigen kunnen terugzien op een zeer geslaagde bijeenkomst.

Namens de commissie,
T. Meints, sekretaris

DRUKWERK

Kuize uit meer dan
1000
geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

Bij geboorte
en huwelijk
ontvangt u een
feliciteits-
pakket.

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN”**
Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

DANKBETUIGING

Allen die blijik gaven van hun belangstelling bij mijn 85ste verjaardag be-
tuig ik bij deze mijn hartelijke dank.
H. J. Jager

Jeugdblad Verkenning

Een blad voor heel de jeugd van de Nederlands Gereformeerde Kerken. Een 'must' voor de jeugdverenigingen en een aanwinst voor persoonlijk gebruik. Dat is het blad 'Verkenning', het jeugdblad dat tien keer per jaar wordt uitgegeven door het GLJC. Bijbelstudies, commentaar bij wat er in de wereld gebeurt en nieuws uit je eigen rayon kom je in ieder gewoon nummer tegen. Bovendien krijg je twee keer per jaar een bijzonder schetsnummer, dat extra waardevol is.

Kom nu in de kring van Verkenning-abonnee's, door je telefonisch of schriftelijk op te geven bij Laura Strating, Peperstraat 24, 1502 AH Zaandam, tel. 075-351408. De complete jaargang, die net begonnen is, kost je dan f 20,—.

VERKENNING is
het maandblad
van het
Gereformeerd
Landelijk
Jeugd Comité.

VERSCHENEN:

DANIËL - NEHEMIA

door **Ds. C. VONK**

272 bladzijden - in fraaie stempelband - f 56,50

Gaarne zenden wij u een volledig prospectus over de delen die in de reeks „De Voorzeide Leer” reeds zijn verschenen.

LIEBEEK & HOOIJMEIJER B.V.

SINGEL 55 - POSTBUS 2 - 2990 AA BARENDRECHT - TEL. 01806-12944*

Opbouw-uitgaven

„DE PLAATS VAN DE VROUW
IN DE GEMEENTE” tweede druk

Vanwege de aanhoudende vraag naar deze brochure is nu een herdruk verschenen. De prijs is f 4.50 per exemplaar, exclusief verzendkosten.

Degenen, die de brochure al besteld hebben, ontvangen haar binnenkort automatisch.

Nieuwe bestellingen worden graag tegemoet gezien via onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Prof. Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ex. Prof. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente, f 4,50.
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.
- ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

KORTE VERKLARING VAN DE HEILIGE SCHRIFT

IN NIEUWE EN GOEDKOPE UITVOERING

Het is een verheugende zaak dat een nieuwe editie van deze beroemde bijbelverklaring het mogelijk maakt dat ook u, vanwege het geweldige prijsverschil, dit werk kunt aanschaffen.

**VAN BIJNA f 2000,— DAALT DE PRIJS
TOT f 995,— VOOR DE COMPLETE SET
(alleen compleet verkrijgbaar).**

De serie zal in dertien banden worden uitgegeven (voorheen in 62 delen; de oude editie blijft voorlopig gewoon leverbaar).

Dit onmisbare standaardwerk is van belang voor:

- persoonlijk Bijbelonderzoek;
- het gezin;
- de Bijbelkring;
- jeugd-, mannen- en vrouwenvereniging;
- de studeerkamer;
- het godsdienstonderwijs.

**ALS EXTRA TEGEMOETKOMING STELLEN WE U
VOOR GEBRUIK TE MAKEN VAN EEN
AANTREKKELIJKE BETALINGSREGELING:**

Mogelijkheid 1: Na ontvangst f 245,— + 5 x f 150,—; of:
Mogelijkheid 2: 20 maandelijksse termijnen van f 50,—.

**ALS U NU INTEKENT KRIJGT U DE
COMPLETE KORTE VERKLARING DIRECT BIJ
VERSCIJNING THUISBEZORGD.**

Die verschijning verwachten we dit najaar.
Ook bij betaling in termijnen krijgt u toch het werk
ineens uitgeleverd.

**VUL VANDAAG DE BESTELBON IN,
opdat u deze beproefde commentaar op alle bijbelboeken
in uw bezit krijgt.**

(Zonder postzegel - in open envelop -
zenden aan:
Boekhandel T. WEVER b.v.,
Antwoordnummer 5,
8800 VB Franeker)

BESTELBON

JA, ik bestel hierbij één stel van de Korte Verklaring
(13 geb. delen).

Ik betaal in termijnen/direct*)

Naam:

Adres:

Postcode: Plaats:

Giro/bankrekeningnummer:

Telef.:

*) s.v.p. aangeven wat u wenst.

T.WEVER BV FRANEKER

T. Wever b.v., postbus 59,
8800 AB Franeker

Telefoon 05170-3147
Zilverstraat 14-16

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!